

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

„Agricola”, (Ecica), „Agricola”, (Hunedoara), „Agricola”, (Lugoș), „Albina”, „Ardeleana”, „Arieșana”, „Arina”, „Auraria”, „Aurora”, (Baia-mare), „Băndăna”, „Banca Poporală” (Dej), „Berzovia”, „Bihoreană”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de împrumut ca însoțire”, (Bicaz), „Cassa de păstrare”, (Mercurea), „Cassa de păstrare” (reuniune), (Săliște), „Ciocovana”, „Chiorana”, „Cordreana”, „Comuna”, „Cordiana”, „Coroana”, (Bistrița), „Corvineana”, „Creditul”, „Crișana”, „Cugiereana”, „Doina”, „Economia”, (Cohalm), „Economul”, „Făgeșana”, „Furnica”, „Geogeană”, „Grănițerul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Isvorul”, (Sângeorgiu), „Iulia”, „Jiana”, „Lipovana”, „Lucașfărul”, „Lugoșana”, „Mercur”, „Mielul”, „Murășiana”, „Murășianul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Oraviceana”, „Orientul”, „Plugarul”, (Cacova), „Poporul”, „Porumbăceana”, „Progresul”, „Racoșana”, „Reuniunea de împrumut și păstrare”, (Ilova-mare), „Riureana”, „Săcana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, (Caransebeș), „Sebeșana”, (Sebeșul-săsesc), „Seldgeana”, „Sentinela”, „Șercăiana”, „Silvania”, „Someșana”, „Speranța”, (Hosman), „Steaua”, „Târnoaveana”, „Tibleşana”, „Tîmșana”, „Tovărășia agricolă”, (Sebeșul-săsesc), „Ulpiana”, „Vatra”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărăndeană”, „Zlădneana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

În chestia organizării noastre economice.

(Continuare).

IV.

Ce s'a făcut până acum la noi Românii?

3. *Societatea* noastră n'a rămas numai la cele două feluri de organizații cu cari ne-am ocupat în articolul precedent, adică: la *Bănci* și *Asociațiune*, ci a stărut și stăruie mereu și pentru înființarea altor feluri de organizații de natură economică.

Odinioară se făcuseră încercări pentru o organizare curat economică prin o reuniune a tuturor Românilor din țară după prototipul Reuniunii economice maghiare ardelen și după al acelei săsești. Statutele n'au obținut însă aprobare, și astfel a trebuit să încercăm înființarea reuniunilor agricole după comitate. La 1888 s'a înființat „*Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului*”, iar cu vre-o 10 ani mai târziu s'a înființat „*Reuniunea economică în Orăștie*”. Afară de aceste mai este și o a treia cu sediul în *Caransebeș*.

Încercările făcute mai târziu pentru înființarea de reuniuni agricole n'au izbutit. Statutele n'au fost aprobate pe motivul, că în fiecare comitat se află deja câte o reuniune agricolă. Firește că alături de reuniunea oficială a comitatului ar putea lucra, ar trebui chiar să lucreze una sau și mai multe reuniuni; pentru că numai așa ar fi posibil în timp mai apropiat un avânt pe terenul cel vast și întelenit al agriculturii noastre; numai în modul acesta s'ar putea desvoltă mai cu spor economia națională și economia de stat, încât aceste stau în legătură cu agricultura și industriile ei, apoi agricul-

tura în înțeles mai strâns, industria agricolă și industria de casă, cultura vitelor, pomăritul, cultura viilor și a vinului, legumăritul, cultura galițelor, stupăritul, mătăsăritul ș. a.

Că ce sunt capabile să facă reuniunile agricole, ne dovedește cu prisos activitatea frumoasă și mănoasă a *Reuniunii noastre agricole din comitatul Sibiului*. Cu astfel de reuniuni harnice în toate comitatele am fi făcut și până acum un progres mult mai mare decum este progresul cel putem constata în lipsa acestor reuniuni.

Între organizațiile înființate de societatea noastră numărăm și cele câteva *reuniuni de sodali și meseriași*. Deși aceste au o misiune mai mult culturală și socială, totuș ele au și o latură economică. Și ar fi de mare interes să organizăm mai bine clasa meseriașilor și comercianților noștri și din punct de vedere curat economic. Numai așa am putea ține, îndeosebi clasa meseriașilor noștri, departe de ideile ce socialismul internațional le infiltrează tot mai mult în sufletul membrilor, înstrăinând clasa aceasta de celelalte clase ale poporului.

Dar, și excepționând acest motiv, avem nenumărate alte motive de a căuta căi și mijloace pentru formarea unei clase puternice de meseriași și neguțători. Acest scop, firește, nu-l vom putea ajunge cu una cu două și într'un viitor apropiat, ci numai pe încetul, cu ajutorul unei neîntârziatăe organizări înțelepte, ținând samă de împrejurările noastre specifice românești și aducând toți jertfele reclamate pentru ajungerea acestui scop. Datorința noastră de primul ordin în această privință este nu numai să cumpărăm marfa trebuincioasă dela meseriași și negu-

țătorii noștri, dar să le indicăm principiile salutare pentru organizarea lor în *tovărăși economice de producțiune și valorizare*, să intrăm și noi, cât mai mulți, în șirul membrilor ajutători ai acestor tovarăși, contribuind de fapt cu sfatul nostru și deschizând, toți câți putem, și punga.

Aici, ca și în educația și întărirea agricultorilor noștri, le este rezervat un rol de căpetenie *privatilor*, singuraticelor persoane cu averi mai mari și fără copii. *Mihail și Eliza Stroescu, Andronic* ș. a. sunt exemple neperitoare despre cum ar trebui să lucreze zeci și sute dintre oamenii noștri mai bine situați materialicește.

Numai așa am putea ajunge cu timpul să avem și noi *școale de meserii și de comerț, fonduri* pentru promovarea clasei noastre mijlocii și *tovărăși* puternice pentru ocrotirea intereselor acestei clase.

Între organizările cu caracter în parte economic, numărăm și *reuniunile de femei*. Aceste adună fonduri pentru întemeierea și susținerea de școale pe sama fetelor. Unele au și înființat școale, în cari, prin un învățământ îngrijit se stăruie a se da o direcție sănătoasă rolului indicat femeii în viața economică a familiei și peste tot în viața poporului. Reuniunea din comitatul Hunedoarei a înființat un *atelier* pentru înaintarea industriei de casă în Orăștie, iar cea din Sibiu a înființat în acest scop o *școală de industrie de casă*, împreună cu o *școală de menaj*; asemenea și reuniunea femeilor din Brașov.

Nu au lipsit nici încercările de altă natură pentru organizarea și progresul nostru economic. Între aceste încercări numărăm *însoțirile comerciale de conzum*. În fruntea unora din ele s'au pus oameni de valoare, și nu le-a lipsit nici sprijinul material din partea băncilor. Cu toate acestea, în lipsa de specialiști, de experiențe, poate și din alte cauze, ele s'au prăbușit. Doar două-trei de mai vegetează.

Nici *însoțirile de valorizare*, câte s'au înființat la noi, nu s'au validat așa, ca ele să servească ca exemplu și îndemn de a fi răspândite pretutindeni. Cauzele nu le putem ști. Ar fi însă de mare folos pentru obște ca ele să se știe; îndeosebi acum când chestia cooperativelor sau obștiilor se agită la noi mai mult decât oricând altădată.

4. Cum am mai spus și *biserica* s'a angajat în scopul unei lucrări mai cu efect pentru organizarea și progresul economic ale credincioșilor săi.

Biserica românească și-a înțeles și ea de mult această misiune. Ea nu numai a adunat *fonduri*

și *fundațiuni* pentru întemeierea de școale, între cari, firește disparent de puține, și *școale de comerț, de meserii și agricultură*; dar peste tot a organizat *învățământul economic* în toate institutele de învățământ. A făcut însă mai puțin, în asemănare cu alte biserici, în scopul tovarășiilor de producțiune, de valorizare, de conzum, de credit, de temperanță etc. O vedem însă stăruind tot mai mult în timpul de față și în direcția tovarășiilor și în direcție economică în genere. (Se va continua).

Politica Băncilor noastre.

III.

(Băncile și țărănimea).

Dr. U. T. Mihaiu.

◀ Adevărata clientelă a băncilor noastre este țărănimea. Dacă băncile au luat un avânt salutar, rădăcina puterii lor zace în țărănime, a cărei energie inconștientă a înlocuit lipsa de energie a singuraticilor conștienți.

Pe umerii țărănimei sunt zidite instituțiunile noastre de credit. Țărănimea e talpa țării. Trecutul arată, că săteanul a fost un luptător de ne mai pomenită rezistență, iar în prezent muncitorul ideal. El este sula practică între muncă și capital, el este posesorul propriu al uneltelor de producție și acopere venitul său din muncă, cu produsele muncii sale.

Dar țaranul nu-i numai muncitorul ideal, ci și capitalistul ideal, lucrătorul său propriu pe moșia sa proprie. Numai la el aflăm alianța organică între capital și muncă armonice intrupată în unitatea personalității sale. Și un progres social favorabil, zace numai într'o unitate organică. Mai departe, țaranul nu-i numai muncitorul și capitalistul ideal, el este și purtătorul datinelor și al patrimoniului neamului nostru.

Și cu toate acestea, viața țărănimei este de noi puțin studiată și pricepută, ba adese nebagată în seamă, mai ales de politica băncilor, care ar trebui să-și facă din pătrunderea și cunoașterea ei în amănunt, îndelnicirea de căpetenie. Un ajutor faptic, real, pozitiv, sub împrejurările actuale, poate să dea țărănimei numai băncile prin cultivarea unui credit agricol popular, care n'ar ridică-o numai materialmente, dar și din punct de vedere social și cultural. Numai creditul poate să săvârșească în situația deia noi fapte adevărate și temeinice. El este deobligat să nu lase masa vieții producătoare, care ne hrănește și susține pe toți în lăncezire și stagnare, când toate celelalte națiuni în jurul nostru dau înainte. În sborul timpului de azi, o stare pe loc este o mergere îndărăt.

Toată politica noastră a fost și este juridică. Ea trebuie însă să devină economică, și numai economică, și sufletul acestei politici este creditul. La noi creditul s'a organizat după partea sa juridică, adevărată a codului comercial, ce-i lucrul secundar, dar nu după obârșia sa economică, ce-i lucrul principal. Țaranul economic este tare și juridic este tare, ba numai și numai atunci. Singura tărie gospodărească îi dă și tăria și neatarnarea faptică. Nu-i trebuie săteanului harnic atât drepturi pe cât un credit lesnicios și potrivit stărei lui gospodărești. A-i da drepturi, cari rămân literă moartă, însemnează a mască și întuneacă mai mult situația strămătorată în care se află.

Dreptul trebuie să izvorească în mod firesc din starea lui reală, așa ca fierea din ficat. Dreptul din afară lipit în mod împodobitor pe o stare de lucruri plină de neajunsuri nu o îmbunătățește, ci o strică mai mult, căci el seduce a crede că, cusurul ori răul de înainte este vindecăt, iar el există mai departe și roade în ascuns puterea cea sănătoasă.

Dacă vorbim aci de drepturi, nu înțelegem drepturile politice, aceste stau de noi departe, ci de drepturile ce intră direct în viața economică, mai ales dreptul comercial. Pe acesta îl înțelegem aci, căci el poartă și numele și caracterul *comercial*, și aceasta într'un mediu curat *agrar*, două lucruri, cari nu stau în armonie unul cu altul, ci dimpotrivă în contradicție. Dreptul comercial pretinde desfășurarea repede a creditului, iar creditul agricol cere acomodarea mlădioasă către viața dela țară, ce curge încet și greoiu așa cum se mișcă și plugul în ogor.

O îndreptare temeinică nu poate urmări prin drepturi, dreptul este ceva final, gata, ulterior, ci numai și numai prin mijloace gospodărești, materiale și sociale, înțelegând sub cele din urmă funcționarismul, care dacă-i inteligent, harnic și interesat, chiar când legile ar avea cusururi, totuși poate încunjură relele și să dea rezultatele cele mai bune. Baștina la toate este economia, ea este puterea primordială, dreptul un expedient, ceva secundar, accesoric de azi pe mâne. aci factorul mai însemnat îl formează munca agricolă, singura în stare să învârtoseze și să ridice producția la noi, și aceasta se poate ajunge doară prin credit.

De aceea noi am voi să ușurăm pe țăran și de puținele drepturi pe care le are și din care totuși nu trage nici un folos. În loc de a-i hărăzi drepturi cinstite ori cerșite, noi vom să-l desbrăcăm și de ruginele de drepturi pe care le are, cari l-au eliberat juridicește, dar nu politicește, adevărat faptic. Atunci, când l-am ușurat de drepturile pe care le posedă, vom vedea, că drepturile lui nu sunt drepturi, numai vorbe goale tipărite pe hârtie, nu fer, ci tinichea, atunci vom vedea pe țăran în lumina adevărată, care-i cea economică și care la noi este destul de adumbrată, necunoscută și ignorată. Dreptul nu va putea niciodată să mântuie pe țăran. Toarnă un sac de drepturi peste el, el rămâne tot aceeaș ce a fost înainte. Dă-i titlul de baron și el tot țăran rămâne. O mână de ajutor economic e mai mult decât un sac de drepturi. Cine cunoaște țăranul din trecutul economic și din prezent, acela știe, că el nu s'a plăns niciodată că n'are drepturi, ci de vecinicele greutăți și daraveri economice împovărătoare. Cerința de drepturi pentru țăran este ceva cu totul nepolitic, străin și neeconomic, o închipuire, care nu are de a face cu viața lui firească. Și cât este țăranul de superior în privința aceasta domnilor dela oraș! Pe cât îl ținem noi de înapoiat și întunecat, creerul său este mai clar, mai real și mai politic ca al nostru, el nu cere lucruri închipuite și îndepărtate de el, el pretinde și își dorește îmbunătățirea stărei sale materiale, în care trăiește și muncește zilnic, și la aceasta nu se poate ajunge prin luptă pentru drepturi, ci prin muncă faptică economică. Toți aceia, cari se țin de drept și așteaptă numai prin el o îndreptare a situației țăranului n'au pătruns în viața lui mai intimă și n'au nici de politica adevărată o idee dreaptă.

Aci trebuie să intervie băncile cu creditul, părgăhia căruia în procesul producției de azi este unicul mijloc, care ne va putea scoate pe un imaș verde și rodnic. Și o regenerare și propășire în politica băncilor noastre, va putea urmări numai printr'un contact

mai strâns și cald cu satele. E necesar să se desvoaite între băncile dela oraș și clientela comunelor încunjurătoare o consimțire îndatinată și familiară. Săteanul să aibă impresia când vine să împrumute bani la oraș, că se află între ai săi, dar nu între străini. Prin întemeierea băncilor la oraș, s'a prea centralizat creditul, care trebuie să-și îndeplinească menirea sa pe terenul agricol dela țară, de aceea putem spune, că centralizarea duce iarăș dela sine la decentralizare. Decentralizarea trebuie să fie mai mult pervazul extern, în lăuntrul căruia să se cultive creditul mai intim și spornic, precum chiar indemnul și inițiativa gospodărească în favorul obștei sătești, care-i și în favorul băncilor. Orașul mai agil trebuie să se apropie de lumea mai greoaie dela țară, să meargă creditul la sat, și dacă vine săteanul la oraș. Francezul zice foarte nimerit „mettre la charrue devant les boeufs“, a împinge carul înaintea boilor.

Băncile noastre funcționează de treizeci de ani, și nici una n'a arătat până azi o politică democratică și inițiativă în ce privește creditul în mediul nostru agricol și sătenesc. Pe toate le vedem mișcându-se în acelaș făgaș comun, birocratic, rutinar. Acest sistem va trebui lărgit și înouit, căci numai astfel va putea creditul să devie lesne și adevărat rodnic. Creditul hipotecar, pe semințe, pe vite, pe unelte, nu este credit agricol, ci mobilizarea ori avansarea în monetă a unei părți a valorii lor intrinsece. Și chiar creditul acesta, cu toate amanetele sale, nu-i mai sigur ca creditul agricol personal, întemeiat pe însușirile gospodărești și morale lăuntrice ale țăranului. Semințele se pot strică, vitele sunt muritoare, uneltele agricole peritoare. Mai trainice și sigure sunt calitățile fizice și morale ale țăranului harnic și vânos. Dar pentru a cunoaște aceste calități, băncile vor trebui să iasă din sistemul *lemnos* și rutinar al birocratismului de până aci, și să-și urzească o rețea de legături tot mai dese și prietenoși cu viața de toate zilele pe care o duc clienții lor sătenești. Atunci creditul prin siguranța absolută nu se va ieftini numai, dar va deveni și mai mănos, căci aceste relații apropiate și cordiale între bănci și sate sunt și o supraveghiere economică și un început de creștere și educație gospodărească.

Ardealul este eminentement agrar, el are în primul rând nevoie de cultivarea creditului agricol. Băncile noastre au prea amestecat creditul industrial și comercial cu cel agrar. Creditul agricol are altă natură ca cel comercial. De aceea, totdeauna când polițele acestor credite diferite se amestecă într'un singur portofoliu cum se întâmplă la noi, suferă totdeauna creditul agrar. Toate legile noastre în ce privește creditul sunt emise în spiritul creditului negustoresc, care este scurt, lievid, mobil, protivnic creditului agricol, care-i greoiu, statornic, legat de sorocuri lungi. Aceste contraste între lege și realitate trebuiesc netezite, căci altfel creditul dat nu va ajuta, ci va aduce clientela agricolă în incurcătură și strămoare.

Sistemul creditului la băncile noastre poartă pecetea comercială, fără ca noi să avem o industrie sau un negoț propriu, adevărat un credit opus cerințelor noastre, cari sunt agrare și predominesc în toată țara. Când avem exclusiv agricultură, lucru firesc, că și creditul trebuie să fie agrar. În privința aceasta am început cam întors. Dar începutul trebuie să înceapă cu începutul. Întâi interesele existente, absolute, vitale, apoi cele relative, secundare, viitoare. Acest întâi și fundamental principiu al economiei naționale, noi nu l-am respectat. Dar a sosit timpul ca să-l deslușim și să căutăm cu tot inadinsul să-l realizăm și popula-

rizăm. De aceea va trebui să se dea creditului agricol sătenesc îngrijirea cea mai mare.

Am arătat ce înțelegem noi sub acest credit agricol, și mai repetăm încă odată definiția sa: *Creditul agricol este arta de a pune la dispoziția agriculturii, în cazul de față, special săteanului, resursele de cari are nevoie.*

În ce privește organizarea creditului agricol sătenesc, sunt desigur mai multe căi cari pot duce la ținta dorită. Istoria ne învață, că aceleași țeluri au fost de diferiți luptători pe diferite căi ajunse. La Roma duc mai multe drumuri. Așa și pe terenul creditului. Mersul politicii va atârna în ramul acesta de complexul împrejurărilor economice, locale și sociale, în care se află banca și clientela ei.

Pentru un articol de revistă nu ne mai rămâne loc a intra în deslușirea acestei probleme. Am dat însă un imbold de cugetare în direcția aceasta, care încă va fi roditor, rezervându-ne arătarea desfășurării și organizării creditului agricol pentru un studiu următor.

Băncile noastre au cătră țărănime o datorință economică sfântă. Interesele sătenești trebuie să primeze orice alte interese urbane, comerciale și industriale de natură străină lor. Trebuie să știm, că băncile noastre nu sunt altceva decât forma juridică a unei mari societăți financiare, alcătuită de burghezimea noastră, care ca clasă dirigentă eșită din țărănime și înrădăcinând în ea, este socialmente și moralmente obligată, a-i aduce jertfe intelectuale, vremelnice și mai ales materiale, dacă vrea să poarte cu drept și cinste titlul de clasă românească dirigentă.

Cunoaștem emigrarea mare a sătenilor cătră America. Acesta este fără îndoială un rău social, ce poate să aibă urmări și în alte privințe. În comitatul Hunedoarei de pildă, nu-i aproape sat din care să nu fie duși în America 20—70 de săteni. Cauzele zac în parte într-o îndatorire prea mare a comunelor noastre, sau mai bine zis, a împrumuturilor și scumpe și puțin producătoare, sau chiar consumatoare, fiind făcute fără destulă chibzuință mercantilă. Mulți își plătesc datoria la bănci din banii strânși în America. La bănci nu-i aproape zi unde să nu sosească mandate cu bani pentru stângerea de datorii vechi.

Creditul este adese un dar stricător, mai ales când nu-i făcut în măsură strictă, cu socoteală multă și cu controlul întrebuintărei banilor, ce pot târi pe sătean pe povârniș. Și nu trece multă vreme, când varit în datorii până în gât, blastămă pe acela în care vedeă un binefăcător.

O îmbunătățire va putea urmă numai prin desvoltarea crescătoare a creditului agricol sătenesc, împreună cu un control folositor și cu o începere de educație economică a clientelei.

Congresul funcționarilor de bancă în Debretin.

În zilele de 7 și 8 crt. s'a intrunit în Debretin primul congres regnicolar al funcționarilor de bancă din Ungaria, despre care am amintit și noi în numerii noștri anteriori și a căruia program s'a publicat în numărul nostru ultim. Numărul participanților a fost de peste 700, din cele mai diferite și depărtate părți ale țării, dovadă și aceasta a viului interes, ce s'a manifestat în corpul funcționarilor de bancă față de obiectele puse în discuție în acest prim congres. Dintre funcționarii băncilor românești, a căror interese în chestiile puse pe tapet sunt identice cu ale colegilor

lor neromâni, au luat parte la congres, pe lângă *redactorul nostru* încă d-nii: *Dr. Dum. Ștefan* („Albina“, Sibiu); *Iosif Diamandi*, („Bihoreana“, Oradea-mare); *Nic. Munthiu* („Silvania“, Șimleu) și *Vasile Babi* („Bihoreana“, Oradea-mare), cari au fost întimpinați pretutindenea cu simpatii și a căror prezență la congres a făcut cea mai bună impresiune.

Congresul a fost deschis de comitele suprem *Veszprény Z.*, care a salutat pe participanți în numele comitatului și orașului, a urmat apoi salutul institutelor de bani din Debretin, transmis prin dl *Szabó K.*, președintele camerei, iar prezidiul ordinar l-a ocupat domnul *Fisch L.*

Înainte de a începe pertractarea obiectelor puse la ordinea zilei dl *Czira E.* adevăratul inițiator și sufletul mișcării funcționarilor a expus antecedentele congresului, relevând sprijinul călduros cu care ideea congresului a fost îmbrățișată din partea „Asoc. regnic. a institutelor de bani din Ungaria“ și activitatea și zelul desvoltate pentru buna reușită a congresului indeosebi din partea d-nului *Dr. Hantos Elemér*, prim-secretar al executiv al numitei „Asociațiuni“.

La constituirea biroului, a fost proclamat preșident dl *Fisch L.* și s'au ales 4 conprezidenți, apoi 16 viceprezidenți, între cari și *redactorul nostru*, un notar general în persoana dlui *Czira Endre* și 5 notari.

Hotărârile luate de congres sunt următoarele: Funcționarii institutelor de bani din Ungaria să se intrunească în viitor în congres regnicolar tot la doi ani odată, în câte un alt oraș al țării.

Primul raportor a fost dl *Dr. Hantos E.*, care s'a ocupat în mod temeinic cu „Regularea relației de drept a funcționarilor de bancă“, și a arătat părțile jignitoare pentru funcționari a legii industriale. Congresul, în urma acesteia și la propunerea raportorului, a hotărât cu vot unanim: să se înainteze la ministrul de comerț un memorandum, cu rugarea, ca dispozițiile privitoare la funcționarii privați să fie eliminate din legea industrială și relația de drept a funcționarilor de bancă să fie regulată în o lege specială.

Pentru executarea acestei hotărâri, congresul a ales o comisiune de 7 persoane, din cari face parte și *redactorul Revistei noastre.*

A urmat la ordinea zilei „Chestiunea penziunilor funcționarilor de bancă“, cu care s'a ocupat în o vorbire avântată dl *Hajduczki József*, director de bancă în Deva.

Privitor la aceasta, congresul, la propunerea raportorului, a hotărât:

„Congresul enunță, că află de necesară regularea chestiunii penziunii funcționarilor de bancă, pe calea legislativă și pentru realizarea acestui scop apelează și la sprijinul celorlalte asociațiuni de funcționari de bancă surori.

Congresul află de necesar, ca și până la introducerea penziunilor obligatoare prin lege pe seama funcționarilor de bancă, să se înființeze un institut de penziuni independent, corăspunzător relațiilor de serviciu a funcționarilor de bancă“.

Spre acest scop congresul a exmis o comisiune de 12 membrii, care va avea să stabilească principiile fundamentale ale institutului de penziuni și să convoace, — după câștigarea numărului minimal de membrii și cu conlucrarea „Asoc. regnic. a institutelor de bani din Ungaria“ — adunarea generală de constituire.

Ultimul punct dela ordinea de zi a primei zi de congres a fost: „Chestiunea judecătoriei de arbitriu a funcționarilor de bancă“, referată de directorul *Dr. Hoványi G.* din Oradea-mare, care a lămurit impor-

tanța acestei chestiuni din toate punctele de vedere și și-a exprimat speranța, că judecătorii de arbitriu vor satisfăce toate pretenziile juste, atât ale funcționarilor, cât și ale institutelor de bani.

Congresul a primit după aceasta, cu vot unanim, proiectul lucrat de „Asoc. regn. a institutelor de bani din Ungaria”, cu privire la judecătorii de arbitriu.

Ziua a doua a congresului a fost rezervată pentru mai multe conferențe foarte interesante și instructive, asupra următoarelor subiecte: 1. *Organizația funcționarilor de bancă*. 2. *Circulația de clearing a institutelor de bani* și 3. *Fuziunea institutelor de bani*, dintre cari mai ales aceasta ultimă, în urma importanței sale, nu vom întârziă a o face cunoscută în întregime publicului nostru cetitor, îndată ce ne va fi posibil aceasta.

Congresul a decurs în perfectă ordine și discuțiile în jurul singuraticelor chestiuni au fost ținute la nivel înalt, încât nici membrii români, nici ceilalți membri ai congresului, veniți unii de pe la periferiile țării, nu au avut motiv a regreta participarea lor la acest prim congres regnicolar al funcționarilor de bancă din Ungaria.

De încheiere mai rămâne să amintim, că atât în ziua primă, cât și a doua membrii congresului s'au întrunit la câte un banchet festiv, că orașul în stratele sale principale a fost pavozat din incidentul congresului și că membrii congresului au fost găzduiți în tot timpul petrecerii lor în Debrețin — gratuit pe la hotele și particulari.

În legătură cu congresul societatea „*Pérszintézetek műintézele r. t.*” din Budapesta a arangiat o expoziție de tot felul de modele de tipărituri, utenzilii de birou (mașini de scris și adunat) și registre de contabilitate (între cari am văzut și românești), cari au atras mult atențiunea congresiștilor.

Un nou sistem pentru acuirarea de depozite spre fructificare.

În anii din urmă s'au ivit continuu noue și noue sisteme pentru acuirarea de depozite spre fructificare. S'au făcut experimentări cu case de păstrare școlare, mărci și cassette de economisire, încassarea depozitelor la locuințele deponenților etc. Unul sau altul din metodele acestea s'a validat și la noi în țară și anume mai ales cassettele de păstrare domestice.

În Germania se fac acum experimente cu primul automat pentru acuirarea de depozite spre fructificare, luat în folosință pentru primădată în orașul Schönberg. Rezultatul este destul de satisfăcător, încât s'a introdus deja în mai multe locuri și probabil nu peste mult se va răspândi acest sistem și în Ungaria.

Nu va fi deci fără interes a cunoaște întocmirea acestor automate. Ele sunt ca automatele obicinuite și liberează contra monetei de 10 fl. aruncate în deschizătura lor niște chitanțe pe cartoane mici, analoge cu biletele de călătorie dela căile ferate. Biletele acestea deponențul le adună și la ocaziune dispune trecerea sumei ce reprezintă în libelul său de depozit.

Banii adunați în automat, cassa de păstrare îi scoate zilnic și îi trece în cont separat; tot astfel se trec în cărți ca bani gata și biletele de economisire, egalându-se cele două conturi săptămânal. Cassa de păstrare comunală din Schönberg a pus în folosință un astfel de automat în luna Februarie a. c. și marea circulație realizată prin el deja a dovedit viitorul ace-

stei inovațiuni. Acest prim automat a fost așezat în o școală și în o lună de zile s'a adunat cu ajutorul lui 1000 marce. Școala are aproape 1000 de elevi. În Martie rezultatul a fost și mai favorabil.

Automatul samănă la exterior cu automatele pentru vânzarea biletelor de cale ferată, de cărți poștale ilustrate și de alte obiecte mici. Diferă de automatele în folosință prin aceea, că nu sunt așezate în el biletele gata, ci acelea le fabrică însuș automatul, după ce s'au aruncat în el monetele corăspunzătoare.

În urma acesteia are următoarele avantaje pentru acuirarea de depozite spre fructificare: cartonul așezat în automat și care e menit a servi ca cuitanță nu reprezintă nici o valoare, pe care o primește cartonul numai din caz în caz prin funcționarea automatului. Din motivul acesta devine superfluu controlul, ce ar fi necesar, când automatul ar conține deja cuitanțele gata sau mărci.

Biletele făcute prin automat sunt mai ieftine decât dacă acelea ar trebui tipărite separat. Manipulația încă este foarte simplă, cilindrele de hârtie goală încă se pot așeză iute în automat, afară de aceasta nu trebuie des înlocuită cu alta; în formă cilindrică încă se pot așeză cu mult mai multe bilete, decât în cartoane. Automatul funcționează perfect; este exchis ca deodată să se poată scoate din el contra unei monete mai multe cuitanțe.

El este astfel întocmit încât banii răi, de valoare mai mare sau mai mică, decât cum este întocmită mașina îi restituie d. ex. piesele à 2 fl. Tot astfel se apără și contra banilor falși. Moneta corăspunzătoare pune apoi în funcționare mecanismul biletelor. Automatul poate fi întrebuițat și așa, ca să se poată aruncă în el iute unul după altul mai multe monete, primindu-se astfel și cuitanțele deodată. Biletul de chitanță înainte de a eși din automat se probează printr'un mecanism intern cu data și valoarea, precum și cu numărul curent de control. Hârtia însuș este provăzută cu marcă de apă pentru a preveni și în modul acesta eventualele încercări de falzificare.

Interesant este, că mașina este așa întocmită încât face posibilă controlul ulterior și anume la scoaterea banilor din automat se poate constată numărul cuitanței, care s'a scos fără a aruncă bani veritabili în mașină și prin aceasta se dă posibilitatea de a face responsabil pe făptuitor. Este prea natural, că automatul semnalează când în lipsă de cuitanțe nu mai poate primi depozite.

Automatul descris mai sus ca toate întocmirile menite a contribui la dezvoltarea simțului de cruțare, merită atențiunea institutelor de bani, cari le-ar putea eventual introduce de probă poate în cadrul casselor de păstrare școlare unde există deja de acestea.

Cui se pot da informații asupra depozitelor spre fructificare?

Chestiunea aceasta se ivește destul de des în praxă, fără ca până acum cei ce s'au ocupat cu ea să cadă de acord asupra cazurilor când și cui pot da institutele de bani informații asupra banilor plasați la ele spre fructificare.

Nu de mult chestiunea a format obiect de discuție și în o adunare generală a unei asociații de

casse de păstrare din Austria, cu care ocazie referentul, un conzilier de justiție, a ajuns la următoarele concluzii:

Informații negative, că adevărat nu se află depozite, se pot da la particulari și autorități, dacă întrebările sunt substanțiale, precum și atunci, când informația este favorabilă pentru deponent.

De altcum se pot da informații pozitive numai: 1. deponentului și urmașilor sau substituiților săi legitimați; 2. prezentatorului libelului de depozit, dacă privitor la acuirea aceluia pe cale dreaptă nu se ivesc scrupule sau nu urmează vre-o contrazicere; 3. autorităților orfanale; 4. acelor a treia persoane, cari prezintă institutului vre-un act de secuestrare sau predare judecătorească, dacă obiectul secuestrului este precis indicat; 5. procuraturilor de stat până la ridicarea acuzei; 6. autorităților de control proprii, unde există de acestea.

În toate celelalte cazuri darea informațiilor trebuie denegată — după părerea conferențiarului — căci numai așa se va putea evita clătinarea încrederii publicului în discreția casselor de păstrare.

Suntem rugați să publicăm următoarea scrisoare-răspuns:

Diciosânmartin, la 9 Iunie 1908.

Stimate Domnule Redactor!

Vă rog să binevoiți a publica în „Revista Economică”, a cărei proprietar și editor sunteți, următoarele șire:

În Nrul 23 din „Revista Economică” sub titlul „Răspuns Unirii” e atinsă și persoana mea, ca a „gerantului afacerilor institutului” „Vulturul”, — la ce răspunsul meu e următorul:

Absolute nu mă alterează „ventilarea în publicitate a motivelor pentru cari „Albina” s'a văzut îndemnată a rupe legăturile de reescont cu Vulturul”. Prin urmare mă rog, că numai decât să publicați istoria abzierii reescontului, — dară fidel, — căci încât nu va corăspunde adevărului, am să public eu adevărul asupra abzierii de reescont. Pe urmă declar, că absolute nu mă alterează nici aceea, că „Revista Economică” ce părere are despre „tactica și priceperea mea de conducător” și nu mă miră, că numita foaie mă vede în „lumină nefavorabilă”.

Cu toată stima:

Dr. Romul Boilă,

director executiv a „Vulturului”.

Satisfăcând dorința dlui trimițător, constatăm — pe baza informațiilor primite dela loc competent și conform adevărului — pe care l-am fi expus și fără avertizarea dlui Boilă, căci nu avem obicei a interverti sau mistifica faptele, — că unul din motivele, și încă cel mai principal, pentru care „Albina”, creditorul cel mai mare, aproape exclusiv al „Vulturului”, s'a văzut îndemnată a intrerupe la timpul său legăturile de reescont cu acest institut a fost, că dl director executiv, subscris în scrisoarea de mai sus, a refuzat categoric a supune institutul de sub conducerea sa revizuirii revizorului emis expres în acest scop de creditor, refuz, care, — va admite orice pricepător de afaceri — este neadmisibil și deja singur de ajuns pentru a deștepta neîncrederea oricărui creditor și cu atât mai

mult a unuia interesat cu o sumă atât de considerabilă cum a fost „Albina” la „Vulturul”.

Ce privește declarația dlui Dr. Boilă „că absolute nu-l alterează că organul oficial al „Solidarității” și aproape al totalității băncilor române, ce părere are despre D-sa, ca „conducător de bancă” — declarație ce caracterizează de ajuns pe dl trimițător — o luăm la cunoștință, fără nici un alt comentariu.

Jurisdicțiune.

Decizii Curiale.

Autoritatea cărții funduare în sensul §-lui 136 al legii execuționale (artic. de lege LX. ex. 1881) alieneatul al II-lea este obligată din oficiu a respinge cercarea oricărui for judecătorească pentru de a se intabula dreptul de execuție pe averea imobilă a bisericii romano-catolice și greco-catolice.

Imprumuturile, ce se acoardă pe averile imobile ale acestor biserici au să se replătească numai din uzufructul acelor averi. (Curia reg. sub Nr. 81).

Taxa de storno. Dacă un imprumut hipotecar replătabil în anuități se achită mai înainte de termenul stipulat, institutul creditor nu poate pretinde nici o proviziune de storno — dacă aceasta nu s'a condiționat la contragerea imprumutului.

(Curia Nr. 2714/1907 la 24 Martie 1908).

Proviziunea agentului mijlocitor de imprumuturi. Dacă un institut de bani a obiceiului să acoarde proviziuni agentului, mijlocitor de imprumuturi, atunci acestuia îi compet proviziunile după imprumuturile contractate prin mijlocirea lui până atunci, până când institutul nu-i declară, că în viitor nu mai acoardă proviziuni. După imprumuturile votate înainte de aceasta enunțată însă îi compet agentului proviziunile uzitate, deși licuidarea a urmat mai târziu.

(Curia reg. Nr. 229/907).

AFACERI DE DARE.

Competința erarială de cumpărare a societăților pe acții. Dacă o a treia persoană cumpără niște realități pe sama unei societăți pe acții în înființare și societatea după înființare ia acele realități în primire, atunci competența erarială de cumpărare se poate pretinde numai odată.

(Judecătoria administrativă sub Nr. 3267/907).

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 11 Iunie 1908.

Piața financiară internațională este acum liniștită, ameliorațiunea continuă cu toate acestea, stabilindu-se stări normale pentru sezonul de vară. Raportul Băncii imperiale germane publicat în 6 crt. constată progrese satisfăcătoare. Afară de bonurile în giro, cari au scăzut cu 24 milioane M., toate celelalte pozițiuni arată

o consolidare a Băncii. Metalul nobil a crescut cu 11·2 milioane, devizele cu 10·4 milioane M.; împrumuturile s'au redus cu 71·8 milioane și circulațiunea de bilete a scăzut cu 25 milioane M. Sub această influență și a abundenței din London și Paris s'a ieftinit și în Berlin numărul. Discontul privat notează $3\frac{3}{8}\%$ în London $1\frac{3}{4}\%$.

La Banca Austro-ungară încă a decurs normal săptămâna primă din Iunie. După sumarul publicat, circulațiunea s'a mișcat aproape între aceleași margini, ca și în a. tr., dar rezerva de bilete a ajuns în anul curent la 113 milioane K, față de 96·8 milioane K în 7 Iunie 1907. Circulațiunea de bilete a scăzut cu 31 milioane, iar metalul nobil a crescut cu 2·1 milioane K.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

În *Ungaria*. Ministrul nostru de agricultură, în raportul său dela 10 l. c., constată că în urma ploilor, ce au căzut în timpul din urmă, situația sămănăturilor s'a mai îmbunătățit; totuși recolta acestui an va fi în partea ei covârșitoare nefavorabilă. *Grâu* va fi circa 37 mil. măji metrice, cu 5 mil. m. m. mai mult decât în anul trecut, *săcară* va fi cu 2 mil. m. m., *orz* cu 1 mil. m. m. mai mult decât anul trecut; *ovăș* însă va fi chiar mai puțin decât în anul trecut. Urmând ploii în Iulie recolta *cucuruzului* poate să fie satisfăcătoare. *Plantele de nutreț artificial* au dat recolta mijlocie. *Viile* promit recoltă mănoasă în toată țara. *Pomi* vor da recoltă slabă, *legumele* și *păstăioasele* recoltă inferioară celei a anului trecut.

În *România*. Ca și la noi, ploile, ce au căzut în timpul din urmă peste pământul României, vor îmbunătăți foarte mult situația recoltelor cari, în urma secetei îndelungate, puseseră pe gânduri întreaga țară.

CRONICA.

Din cauză de aglomerare de material vom continua de aprețierea bilanșurilor pe 1907 ale institutelor noastre de bani, în numărul nostru proxim.

Necrolog. *George Romanul*, vice-directorul „*Hunedoarei*” din Deva a răposat la 10 curent în etate de 48 ani.

Banca culturală. Ideea „*Băncii culturale*” progresează minunat.

Dacă și articolele de aderență comandate din afară, vor fi, „alcătuite” tot cu atâta zel și pricepere de cauză, ca cel publicat în numărul de Joi al „*Telegrafului Român*”, cu care vom avea ocazie a ne ocupa mai amănunțit în numărul nostru proxim, articol, care considerat după onoarea, ce i-s'a dat a-l publica în *fruntea organului oficial al arhidiecezei* trebuie să se fi zămislit în capul unei *celebrități financiare* din sinul bisericeii — ne pomenim că azi-măne aderenții *băncii naționale independente ungare* nu vor avea să se lupte numai cu *Austria*, ci și cu *Banca de escont* a arhidiecezei ortodoxe din Transilvania.

Până vom avea ocazie a ne ocupa, cum am zis, mai amănunțit cu articolul semnalat, pentru orientarea celor ce se interesează de aceasta afacere, amintim

că autorul contemplează noua instituție ca una, care să se ocupe cu *reescontul și emisiunea de scrisuri fonciare!*

Chestiunea băncii de emisiune. În săptămâna trecută comisia parlamentară instituită pentru studierea chestiunii băncii de emisiune independente ungare, a început ascultarea *expertilor*, a căror păreri asupra chestiunii sunt până acum puțin favorabile pentru banca de emisiune ungară și vor fi desiluzionat pe mulți din fervenții aderenți ai separației. În numărul nostru proxim, credem că ne vom putea ocupa mai amănunțit cu această importantă chestiune.

Concurs. În conformitate cu dispozițiunile pentru Administrarea fondurilor și fundațiilor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, se publică concurs pentru „*premiul Andreiu Murășan*” de K 300.

La concurs se admite orice lucrare originală de cuprins literar, tipărită în Ungaria în cursul anului 1907.

Concurenții vor avea să înainteze până la 1 Iulie a. c. st. n. la biroul „Asociațiunii” în Sibiu cinci exemplare ale lucrărilor. Decernarea premiului se va face în ședința plenară a secțiunilor științifice-literare, iar premiarea în adunarea generală din acest an. Sibiu, 1 Iunie 1908. Prezidiul „Asociațiunii”: *Iosif Sterca Șuluțu* m. p.

Sumar.

În chestia organizării noastre economice. — Politică Băncilor noastre. — Congresul funcționarilor de bancă în Debrețin. — Un nou sistem pentru acuirarea de depozite spre fructificare. — Cui se pot da informații asupra depozitelor spre fructificare. — Jurisdicțiune: Deciziuni curiale: Taxa de storno, Provițiunea agentului mijlocilor de împrumuturi. — *Afaceri de dare*: Competința erarială de cumpărare a societăților pe acții. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Agricultură*: Situațiunea agricolă. — *Cronică*: Necrolog, Banca culturală, Chestiunea băncii de emisiune, Concurs.

Banca de asigurare Transilvania.

— Sibiu, strada Cisnădiei Nr. 5. —

Asigurări contra pericolului de foc și exploziune.

Asigurări pe viață în toate combinațiile.

Asigurări pentru cazuri de accidente.

Asigurări contra pagubelor prin grindină.

Asigurări contra infracției (furt prin spargere de casse și locuințe).

Nr. 1 (23—52)

Asigurări de sticle la galantare, etc.

Pentru bănci de credit condiții foarte avantajoase pentru asigurarea hipotecelor și reduceri considerabile de premii pentru membrii oricărei reuniuni agricole sau tovărășii economice.

„CHIORANA“, institut de credit în Șomcuta-mare.

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și economii societate pe acții „Chiorana“ din Șomcuta-mare (Nagysomkut c. Sătmar) publică concurs pentru ocuparea postului de **practicant**, retribuit cu un salariu anual de K 960.

Concurenții au să-și trimită ofertele cel mult până în 12 Iulie st. n. a. crt. la direcțiunea institutului, având să dovedească cu acte în regulă, că sunt absolvenți de vre-o școală comercială și să aștepte că ce limbi mai posed, afară de cea românească, atât în scris, cât și în vorbire.

Concurenții cu praxă vor fi preferați.

Postul este a se ocupa în 15 Iulie st. n. a. crt.

Șomcuta-mare, la 28 Maiu st. n. 1908.

Nr. 108 (2—2)

Direcțiunea.

Kővárvideki Takarékpénztár r. t. Nagysomkuton.

Pályázati hirdetés.

A „Kővárvideki Takarékpénztár Részvénytársaságnál“ Nagysomkuton a megüresedett **gyakornoki állás** betöltendő.

Pályázhatnak felső kereskedelmi iskolát végzett, magyarul, németül és románul beszélő, szép kézírású egyének.

Akik pénzügyi gyakorlattal bírnak, előnyben részesülnek.

Lavaldalmazás havi 80 korona.

Az állás mielőbb, de legkésőbb 1908 július 1-én elfoglalandó.

Az iskolai és esetleg működési bizonyítványok másolataival felszerelt pályázati kérvények a társaság igazgatóságához *foljő hó 18-ig* benyújtandók.

Később érkező pályázatok figyelembe nem vétetnek.

Nagysomkut, 1908 június hó 2-án.

*Kővárvideki Takarékpénztár
Részvénytársaság.*

Nr. 109 [2—2]

„ȘOIMUL“, institut de credit și economii în Vașcău.

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și economii „Șoimul“, societate pe acții în Vașcău, (Vaskóh, com. Bihar), publică concurs pentru postul de **contabil** la acest institut.

Condițiunile împreunate cu acest post sunt următoarele:

Salariu fundamental K 1300, relut de cuartir K 300, tantiema statutară, coafom salariului, din 3—3 ani salariul se ridică cu 10% după salariul fundamental de K 1300.

Dela recurenți se recere, să fie absolvenți a vre-unei școli comerciale superioare, să aibă praxă de bancă, așa încât să fie în stare a conduce singuri toate agendele institutului.

Postul este de a se ocupa momentan sau cel mult până în 1 August 1908, iar actele pentru câștigarea acestui post trebuiesc înaintate până în 1 Iulie a. c. necondiționat.

Vașcău, 8 Iunie 1908.

Nr. 110 (1—3)

Direcțiunea.

„TIMIȘIANA“, institut de credit în Timișoara.

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și de economii „Timișiana“ din Timișoara, publică concurs pentru ocuparea unui post de **practicant**, dotat cu salariu anual de K 960, plătit în rate lunare anticipative.

Dela concurenți se recere absolvarea unei școli comerciale superioare cu examen de maturitate, cum și cunoașterea în vorbă și în scris a limbilor română, maghiară și germană.

Cererile pentru ocuparea acestui post — scrise în toate trei limbile — cum și certificatele necesare, sunt a se înainta subsemnatei direcțiuni până la 1 August a. c., iar postul este a se ocupa din 15 August până în 1 Septembrie a. c.

Timișoara, la 8 Iunie 1908.

Nr. 111 [1—1]

Direcțiunea.